

Ίσως μια μέρα
καταφέρουμε
να ζήσουμε
τον παράδεισο
που χάσαμε...

Μαρία Γαβριελάτου

ΤΑ ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ ΜΟΥ

ΕΧ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Τα σπασμένα φτερά της νιότης μου
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μαρία Γαβριελάτου
ΣΕΙΡΑ: Ελληνική λογοτεχνία
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαριάννα Σωκράτους
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Εκδόσεις Έξη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Εκδόσεις Έξη

Copyright © Μαρία Γαβριελάτου
Copyright © 2017 Εκδόσεις Έξη

ISBN: 978-618-5240-12-7

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η κατ' οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικός αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση σε οποιαδήποτε μορφή και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Έξη
Λουίζης Ριανκούρ 13
11523 Αθήνα
Τηλ.: 211 4111078
www.ekdoseiseksi.gr
email: info@ekdoseiseksi.gr
facebook: Εκδόσεις ΕΞΗ

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΡΙΕΛΑΤΟΥ

ΤΑ ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΦΤΕΡΑ
ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ ΜΟΥ

Εκδόσεις Έξη

*Αφιερωμένο στα αδέρφια μου
και σωματοφύλακες της καρδιάς μου,
Παύλο και Βαγγέλη*

Παραμονή Χριστουγέννων του 1920 και στα Γιάννενα η βαρχειμωνιά είχε αποκλείσει τα περισσότερα χωριά. Στο Κεφαλοχώρι, το πιο ορεινό χωριό των Ιωαννίνων, η μετακίνηση γινόταν με δυσκολία, οι σκεπές των σπιτιών είχαν βαρύνει από το χιόνι, ενώ τα φουγάρα από τα τζάκια ελευθέρωναν ακατάπαυστα τον καπνό και τον άφηναν να χορέψει τον δικό του χορό.

Στο σπίτι του Δημήτρη Γιαννίκου το κρύο ήταν αφόρητο, παρ' όλο που η Ειρήνη όλη μέρα δεν είχε σταματήσει να ρίχνει ξύλα στο τζάκι. Η ημέρα εκείνη ήταν η πιο δύσκολη απ' όλες λόγω του προχωρημένου της εγκυμοσύνης της. Η ώρα της γέννας πλησίαζε από στιγμή σε στιγμή. Ο εξάχρονος Στράτος, το μονάκριβο αγόρι της και τελευταίο από τα πέντε παιδιά της, καθόταν ήσυχος κοντά στο τζάκι και κοιτούσε τη μάνα του που ζύμωνε με δυσκολία. Για τον πατέρα του δεν τον ένοιαζε που μια τέτοια κρύα νύχτα ήταν ακόμα στον καφενέ. Ο Δημήτρης ήταν πάντα ο αφέντης του σπιτιού. Με το που έμπαινε μέσα, το μόνο που τον ένοιαζε ήταν το φαγητό και ο ύπνος. Ήταν δουλευταράς και φρόντιζε να μην

λείπει τίποτα από το φτωχικό του, αλλά ήταν και δύστροπος και νευρικός. Την Ειρήνη την είχε σαν δούλα, ποτέ της δεν τον είδε να της λέει μια γλυκιά κουβέντα.

Η Ειρήνη τον Δημήτρη τον πήρε με προξενιό. Γι' αυτό φρόντισε η θεία της, η Αλεξάνδρα, μιας και την είχε υπό την προστασία της από όταν πέθαναν οι γονείς της. Οι γονείς της Ειρήνης σκοτώθηκαν και οι δύο όταν αναποδογύρισε σ' έναν γκρεμό το κάρο με το άλογο, μια ανοιξιάτικη μέρα που είχαν πάει να μαζέψουν ξύλα στο βουνό για τον επόμενο χειμώνα. Η Ειρήνη έζησε για λίγο καιρό στο σπίτι της θείας της, αλλά για την Αλεξάνδρα, που είχε τόσα στόματα να θρέψει, άλλο ένα ακόμα τής ήταν δύσκολο. Έτσι, φρόντισε να την παντρέψει το συντομότερο με όποιον βρήκε πρόχειρο και αυτός δεν ήταν άλλος από τον Δημήτρη. Η Ειρήνη, από την άλλη, δέχτηκε το προξενιό, γιατί καταλάβαινε πως ήταν βάρος.

Τον πρώτο καιρό τα πράγματα ήταν καλά. Ο Δημήτρης, όπως τον έλεγε, ήταν καλός, όμως πάντα λιγομίλητος και χωρίς ζεστασιά. Την τρυφερότητά του άρχισε να τη δείχνει όταν η Ειρήνη έμεινε έγκυος στο πρώτο τους παιδί. Φαινόταν ενθουσιασμένος, γιατί πίστευε πως θα αποκτούσε γιο και καμάρωνε για αυτό, όμως αυτή του η χαρά δεν κράτησε πολύ. Μόλις γέννησε κορίτσι η Ειρήνη, ο Δημήτρης δεν έκρυσε τη δυσαρέσκεία του.

Παρ' όλα αυτά, πριν ακόμα σαραντίσει, το μωρό πέθανε. Η Ειρήνη ήταν απαρηγόρητη. Τη νύχτα που ση-

κώθηκε να το θηλάσει και το είδε παγωμένο και χωρίς ανάσα, ένιωσε την ψυχή της να ξεσκίζεται και η κραυγή της έφτασε μέχρι και το τελευταίο σπίτι του χωριού. Από τότε, κάθε εγκυμοσύνη και μια δυσκολία, ή θα έχανε τα παιδιά σε προχωρημένη κύηση ή λίγο καιρό μετά τη γέννα. Τέσσερα παιδιά, τέσσερις ψυχές που δεν κατάφεραν να ζήσουν, παρά, πριν ακόμα καταλάβουν την ύπαρξή τους, γίνονταν άγγελοι και ταξίδευαν στους ουραμούς.

Η Ειρήνη είχε διαλυθεί από τη συμφορά που βίωνε και ζήτηγε απαντήσεις από την Παναγιά. Μια μέρα που ήταν στην εκκλησία, είπε στον παπα-Βαγγέλη να την εξομολογήσει. Έτσι, κάτω από το καλυμμαύχι, ο ιερέας άκουσε τον πόνο και το σπαραγμό της γυναίκας και λύγισε από το παράπονο και την πίκρα που έκρυβε μέσα της, μην ξέροντας τι λόγια παρηγοριάς να της πει.

Αφού πέρασε αρκετή ώρα, η Ειρήνη κοίταξε τον ιερέα και περίμενε μια κουβέντα από εκείνον, μια λύση, μια ελπίδα, κάτι που να της δώσει τη δύναμη να συνεχίσει. Πάλευε με την απόγνωση και τη μοναξιά της ψυχής της, αφού ο Δημητρός δεν στεκόταν πλάι της. Αντίθετα, τη θεωρούσε άχρηστη και ανίκανη να του χαρίσει έναν γιο. Ο ιερέας την ευλόγησε και της διάβασε ευχές, με τα μάτια του να είναι βουρκωμένα και να κοιτάνε ένα-ένα τα εικονίσματα ζητώντας ελεημοσύνη για την Ειρήνη.

«Να κάνεις ένα τάμα, τέκνο μου», της είπε.

«Τι τάμα, παπά μου; Τόσα έχω κάνει, αλλά φαίνεται ο Θεός με έχει ξεχάσει και μου παίρνει τα παιδιά μου».

«Σουτ, κόρη μου, αμαρτία, μην χάνεις την πίστη σου. Όλα καμωμένα από τον Κύριο είναι και Αυτός ξέρει. Θα σου πω εγώ τι θα κάνεις! Θα πας να ζητιανέψεις σε σαράντα σπίτια...»

«Μα τι λες, πάτερ μου; Να ζητιανέψω; Θα με σκοτώσει ο Δημητρός σαν το μάθει!»

«Ουφ, κόρη μου, σταμάτα να σου εξηγήσω! Δεν θα πας έτσι, θα σε στείλω εγώ σε συγκεκριμένα σπίτια, αφού πρώτα θα τους έχω μιλήσει!»

«Και γιατί, πάτερ, ειδικά σε σαράντα σπίτια;»

«Γιατί, κόρη μου, στις σαράντα μέρες δεν τα 'χανες τα παιδιά; Θα μου πεις, αυτά που είχες στην κοιλιά σου δεν τα 'χανες στις σαράντα μέρες, αλλά έτσι θα γίνει! Με τα λεφτά που θα μαζέψεις, θα φτιάξεις μια μικρή εικόνα της Παναγίας της Βρεφοκρατούσας και αφού τη διαβάσω, θα την έχεις πάντα πάνω σου. Με τα υπόλοιπα χρήματα θα αγοράσουμε προμήθειες και θα τα πάμε όλα στο ορφανοτροφείο στα Γιάννενα».

Έτσι κι έγινε. Ο παπάς μίλησε σε γυναίκες που ήξερε ότι θα βοηθούσαν χωρίς να μάθει κανείς τίποτα. Μα τα σπίτια του χωριού που θα μπορούσαν να δώσουν χρήματα ήταν όλα κι όλα δέκα και έτσι ο παπάς με το κάρο του και την Ειρήνη γύρισαν και άλλα τρία χωριά. Η Ειρήνη, χαρούμενη που έφερε εις πέρας το τάμα, ένιωθε πιο ανάλαφρη πια. Παρήγγειλε την εικόνα και με τα χρήματα που περίσσεψαν, μαζί και με άλλα πράγματα που είχε μαζέψει, κατέβηκε με τον ιερέα στο ορφανοτροφείο των Ιωαννίνων.

Μόλις πέρασαν τη μεγάλη σιδερένια πόρτα, τα ορφανά που προαυλίζονταν εκείνη την ώρα έτρεξαν και έπεσαν στην αγκαλιά του ιερέα. Η Ειρήνη άφησε στη διευθύντρια τα χρήματα που είχε μαζέψει, τα καρβέλια το ψωμί που τρεις μέρες τώρα ζύμωνε και τα αυγά από τις κότες, που τα μάζευε κρυφά για να μην έχει τη γκρίνια του Δημητρώ. Έπειτα βγήκε κι αυτή στο προαύλιο και κοιτώντας τα ορφανά, πόνεσε η ψυχή της. Χάιδεψε τα προσωπάκια των παιδιών, τους γελούσε και τους γλυκομιλούσε και σκεφτόταν πόσο άδικη είναι η ζωή. Εκείνη λαχταρούσε τόσο πολύ ένα παιδί και εδώ κάποιοι είχαν παρατήσει τα δικά τους στο έλεός τους. Παιδιά από φτωχές οικογένειες, άλλα νόθα, κάποια ορφανά από μάνα, όλα μικρά πλάσματα του Θεού, που σαν σπουργίτια έψαχναν μια φωλιά, μια αγκαλιά κι ένα χάδι.

Η Ειρήνη γύρισε στο σπίτι της και ένιωθε την ψυχή της να πονάει από το βάρος και το σφίξιμο. Μόλις μπήκε μέσα, βρήκε τον Δημητρό να τρώει και να είναι μες στα νεύρα. Ο άντρας σηκώθηκε πάνω, της άστραψε ένα δυνατό χαστούκι και μετά θυμήθηκε να τη ρωτήσει πού ήταν. Είχε χρέος, της είπε, όταν έρχεται ο αφέντης του σπιτιού, εκείνη να είναι εκεί και να τον περιμένει. Η Ειρήνη του εξήγησε πως έλειπε γιατί είχε κάνει τάμα, αλλά του έκρυψε τι ακριβώς είχε τάξει και τι έκανε. Και ο Δημητρός ούτε που ενδιαφέρθηκε να μάθει. Όσα τάματα και να έκανε η Ειρήνη, για εκείνον ήταν απλά μια άχρηστη αρρωστιάρα, όπως την έλεγε, και γι' αυτό πέθαιναν τα παιδιά του.

Δυο μήνες αργότερα, η Ειρήνη ξανάμεινε έγκυος. Δεν είπε, όμως, τίποτα του Δημητρώ, γιατί είχε απελπιστεί τόσο πολύ, που δεν ήθελε για μια ακόμη φορά να νιώσει την απογοήτευση. Δούλευε σκληρά όπως πάντα, αλλά φρόντιζε να ξεκουράζεται όσο μπορούσε. Μια μέρα που ξεχορτάριαζε στην αυλή, ένιωσε το πρώτο σκίρτημα του μωρού. Χάιδεψε την κοιλιά της και σήκωσε το κεφάλι της στον ουρανό εκλιπαρώντας τον Θεό να μην της το πάρει και αυτό. Όταν πέρασε ο καιρός και ο Δημητρός πρόσεξε πως η κοιλιά της είχε φουσκώσει, κατάλαβε, αλλά η Ειρήνη δεν είδε κανένα ίχνος χαράς στο πρόσωπό του.

Την πρώτη μέρα της άνοιξης γεννήθηκε ο Στράτος, ένα μικρό στρουμπουλό μωρό που έδειχνε πως έχαιρε άκρας υγείας. Η Ειρήνη, σαν αντίκρισε το μωρό και είδε πως είναι αγόρι, έλαμψε από ευτυχία και ευχαρίστησε τον Θεό. Το παιδί μεγάλωνε, αλλά το άγχος της Ειρήνης δεν την άφηνε σε ησυχία. Είχε είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο τα μάτια της στον Στράτο. Όπου και αν πήγαινε, τον έπαιρνε μαζί της, στα κτήματα, στον κήπο, στα ζώα, παντού και πάντα μαζί. Τον έδενε με μια τεράστια πάνα στην πλάτη της και τον κουβαλούσε όπου και αν είχε δουλειά. Ακόμα και όταν περπάτησε ο μικρός, και τότε ακόμα τον ήθελε συνέχεια στα φουστάνια της. Έτσι και έπεφτε και γρατζούναγε τα γόνατά του, έτρεχε κοντά του πανικόβλητη για να του γιάνει τις πληγές.

Σταμάτησε να είναι τόσο υπερπροστατευτική μαζί

του όταν έκλεισε τα δύο. Είχε πουχάσει πια αρκετά από τις μνήμες του παρελθόντος και το μόνο που την ένοιωζε ήταν να είναι δυνατή για να μπορεί να μεγαλώσει τον Στράτο. Ζούσε και ανέπνεε μόνο για εκείνον. Μπορεί όλα αυτά τα χρόνια η Ειρήνη να στερήθηκε τη συζυγική στοργή και αγάπη, αλλά ο Στράτος της τής κάλυπτε όλα τα κενά. Και βέβαια το ίδιο ένιωθε και ο μικρός, που είχε αδυναμία στη μάνα του και τη λάτρευε, δείχνοντάς της την αγάπη του με κάθε τρόπο και κάνοντας την Ειρήνη να πετάει στα ουράνια.

Απόψε, λοιπόν, ο Στράτος κοίταζε τη μάνα του με τρυφερότητα αλλά και με ανησυχία, έτσι όπως την άκουγε να βαριανασαιίνει όση ώρα ζύμωνε.

«Κάτσε, μάνα, κάτω. Κουράστηκες σήμερα. Δεν κάνει στην κατάστασή σου!»

«Θα κάτσω, Στράτο μου, μην ανησυχείς, να, τελειώσα και αύριο πρωί-πρωί θα στο ψήσω και θα το φας ζεστό και μοσχομυριστό, λεβέντη μου!»

Όμως, πριν τελειώσει τη φράση της, ένιωσε κάτω από τα φουστάνια της να τρέχει ένα καυτό ρυάκι κι ένας πόνος δυνατός την έκανε να διπλωθεί. Ο Στράτος την κοιτούσε σαστισμένος. Τα μεγάλα γαλανά μάτια της πρόδιδαν το φόβο της.

«Τρέχα, Στρατή μου, στον καφενέ να φωνάξεις τον πατέρα σου να φέρει τη μαμή!»

«Και εσύ, μάνα, μόνη σου θα μείνεις; Δεν μπορώ να σε αφήσω μονάχη!»

ΤΑ ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ ΜΟΥ

Παραμονή Χριστουγέννων 1920 και το χιόνι είχε αποκλείσει τα περισσότερα χωριά. Αυτή την ευλογημένη ημέρα γεννήθηκε η Ειρήνη. Όμως την ώρα που τα μάτια της αντίκριζαν το φως, η μάνα της ξεψυχούσε.

Δυο ορφανά άφησε πίσω της η αδικοχαμένη μάνα, που ο πατέρας, άκαρδος και επιπόλαιος, ένωθε

πως του ήταν βάρος και τα εγκατέλειψε στο

ίδρυμα. Η Μοίρα χαμογέλασε στην Ειρήνη οδηγώντας τη στην αγκαλιά μιας στοργικής και πλούσιας οικογένειας, ενώ ο αδελφός της έζησε τη σκληρότητα της απόρριψης και της φτώχειας, χωρίς όμως ποτέ να ξεχάσει...

Η Ειρήνη έζησε παραμυθένια παιδικά χρόνια και σαν μεγάλωσε, γνώρισε τον έρωτα και την αγάπη. Η ζωή, όμως, είναι μικρή και απρόβλεπτη και είχε άλλα σχέδια για αυτήν.

1940. Οι κατακτητές εισβάλλουν στην πατρίδα μας, σπέρνοντας παντού τον τρόμο και γκρεμίζοντας τις ζωές των ανθρώπων που τόλμησαν να ονειρευτούν ένα καλύτερο αύριο. Η Ειρήνη χάνει ό,τι αγαπούσε περισσότερο σε αυτόν τον κόσμο και μέσα σε ένα γερμανικό φορτηγό μεταφέρεται μαζί με άλλους κρατούμενους στη Θεσσαλονίκη και από εκεί στο κολαστήριο του Άουσβιτς. Σε ένα ταξίδι μακρινό με προορισμό το θάνατο, αναπολεί κάθε στιγμή της ζωής της, ό,τι της χάρισε απλόχερα και ό,τι της στέρησε χωρίς οίκτο...

Τα σταυροδρόμια της Μοίρας, όμως, κάνουν τους ανθρώπους που αγαπιούνται πολύ να ανταμώνουν... Γιατί αν η βαλίτσα της ζωής μείνει γεμάτη με όνειρα, βρίσκεις το θάρρος να ξεπεράσεις ακόμα και τον εαυτό σου, για να αντικρίσεις ξανά εκείνον που αγάπησες πραγματικά.

Μια ιστορία αληθινής αγάπης σε μια πορεία ζωής όπου οι μνήμες παραμένουν ακόμα ζωντανές...

